

Poštnina plačana
pri pošti 6104 Koper – Capodistria

NDP

K I N I T E N S

Kulturni občasnik za mlade zanesenjake /
Gledališče Koper / Pokrajinski muzej Koper /
Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità
Italiana Capodistria, Centro Italiano "Carlo Combi"
Capodistria / Osrednja knjižnica Srečka Vilharja
Koper / Pokrajinski arhiv Koper / Otok, zavod za
razvijanje filmske kulture, Izola / Pomorski
muzej "Sergej Mašera" Piran / Znanstveno-
raziskovalno središče Koper /
Letnik XVIII / Številka 2 / Januar 2025 /
Brezplačni izvod /

Foto: Jaka Varmuž

25 let ustvarjalnosti in povezovanja

25 anni di creatività e connessione

Gianni Rodari Favole al telefono / Pravljice po telefonu

Priredba za predstavo: **Francesco Borch**, **Jaka Ivanc**
 Režiser: **Jaka Ivanc**
 Igralec: **Francesco Borch**
 Oblikovalec svetlobe: **Jaka Varmuž**
 Kostumograf: **Andrej Vrhovnik**
 Avtor glasbe: **Davor Herceg**
 Scenograf: **Jaka Ivanc**

Doživljanje predstave oblikujeta **Gledališče Koper** in **Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za jezikoslovne študije**.

Premiera v italijanskem jeziku:

25. januar 2025 v Gledališču Koper

Premiera v slovenskem jeziku:

30. avgust 2025 v okviru 5. mednarodnega festivala Pri svetilniku v avgustu

V času, ki še ni poznal pametnih telefonov in je bilo za klic treba zavrteti številčnico domačega telefona ali pa s pestjo kovancev odhiteti do prve telefonske govornice, je nastala tudi zbirka pravljic, ki jih je računovodja in trgovski potnik, gospod Bianchi, od ponedeljka do petka, ko je bil na poti, vsak večer natanko ob deveti uri po telefonu pripovedoval svoji hčerki, da je ta lahko zaspala. Pravljice, večinoma kratke, daljše le takrat, ko je gospod Bianchi sklenil tako dober posel, da je za telefonski klic lahko zapravil nekaj kovancev več, je leta 1962 v knjigi **Pravljice po telefonu** zapisal znameniti italijanski mladinski pisatelj, pedagog in Andersenov nagrajenec **Gianni Rodari** ter z njimi vse do danes očaral številne generacije otrok po vsem svetu.

Foto: Jaka Varmuž

V spodnji prostor nariši telefon. A ne takega, mobilnega, kot ga poznamo danes, temveč takega, ki si ga videl/-a v stanovanju pri »noni« in »nonotu« ali jih tudi sedaj lahko vidiš v starinarnici.

- Kakšen prostor je starinarnica?
- Kaj v njej najdeš? ● Ali v središču Kopa lahko najdeš starinarnico? ● Kaj pa antikvariat? ● V čem se razlikuje od starinarnice? ● V antikvariatu se lahko razgleduješ po _____?
- Obišči starinarnico in si v spomin vtisni predmet, ki te je najbolj pritegnil.

V spodnji prostor nariši izbrani predmet.

Poiskanka

Burja je pomešala italijanske in slovenske besede. Poveži jih med seboj glede na pomen.

DEKLICA

MIJAVKATI

HIŠA

FIŽOL

BURJA

LA PENTOLA

I FAGIOLI

IL SIGNORE

IL TELEFONO

IL GATTO

OBLAK

KLEPETATI

TELEFON

MAČKA

LA STORIA

LA BAMBINA

CHACCHIERARE

GOSPOD

LONEC

MIAGOLARE

LA CASA

LA BORA

LA NUVOLA

ZGODBA

Vsaki črki ustreza številka. Razvozljaj imeni in priimka, ki se skrivata za telefonskima številčkama.

Osebi sta junaka, ki nastopata v zgodbi o mačku Bartu, ki zelo rad je fižol.

A	B	C	Č	D	E	F	G	H
I	J	K	L	M	N	O	P	R
S	Š	T	U	V	Z	Ž		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Telefonska številka prve osebe je: 651 468 421. Ime in priimek osebe sta _____

Telefonska številka druge osebe je: 519 318 113. Ime in priimek osebe sta _____

Zapiši nenavaden zaplet, ki se zgodi med tremi junaki zgodbe.

Vprašanja za razgibane misli

- Kaj je DRUŽINA?
- Kako bi v treh besedah opisal/-a SKROMNOST?
- Kaj pa PRAVIČNOST? Kaj je zate pravičnost? Pojasni s primerom, ki se ti je dogodil ali si o njem slišal pripovedovati. ● Če ti nekdo reče, da si DRUGAČEN/-NA, kako se počutiš? Kaj ob tem pomisliš?
- Ali si že kdaj komu rekel/-la, da je NEUMEN/-NA? Ali je kdaj kdo tako označil tebe?
- V ljudskih pravljicah velikokrat naletimo na besedo POHLEP. Ali veš, kaj pomeni biti pohlepen? Kaj se po navadi zgodi s pohlepniimi osebami iz ljudskih pravljic?
- Kaj si danes ponoči SANJAL/-A? Opiši svoje sanje.

Muzejska zima na fotografijah

Šestošolci OŠ Šmarje so spoznavali našo bogato heraldično zbirko, se seznanili z osnovnimi pravili in značilnostmi grbov ter oblikovali svoj grb. Na sprehodu po mestu so odkrivali tudi stavbno dediščino Kopra.

V družbi terapevtske psičke Mimi in Mojke iz Slovenskega društva za terapijo s pomočjo psov Tačke Pomagačke smo spoznavali slike Toneta Kralja in odkrivali njihove skrite zgodbe.

Osnovnošolci podružnične šole Scuola elementare „Pier Paolo Vergerio il Vecchio“ iz Semelede so posvetili kulturni dan muzeju. Podali so se na lov na zaklad po muzejskih zbirkah in odkrivali našo etnološko zbirko.

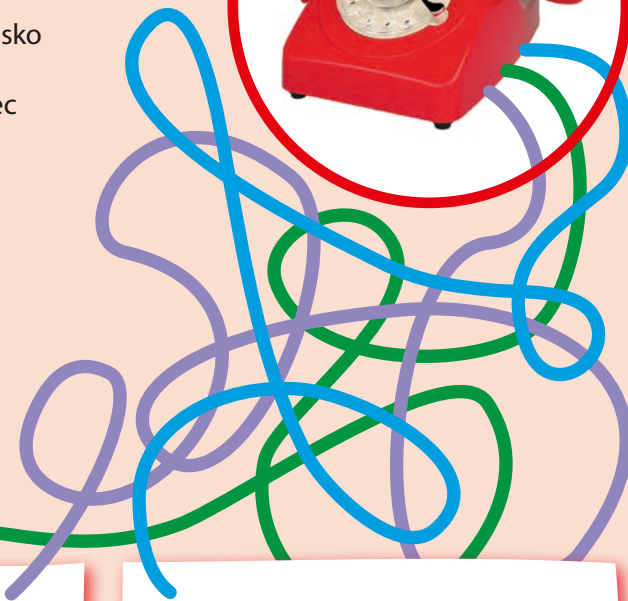
Na družinski delavnici *Okrasimo božično drevesce*, kot so ga nekoč smo se pogovarjali o starih običajih v adventnem času, okrasili božično drevesce po starem, posejali božično žito ter izdelali papirnate jaslice.

Obiskali so nas otroci iz vrtca Giardino d'infanzia Delfino Blu, s katerimi smo občudovali rimski mozaik iz rimske vile, ustvarjali lastne mozaike, se preizkusili v vlogi arheologa ter v muzejskih peskovnikih iskali skrite zaklade. Prelevili smo se tudi v prince in princeske ter zaplesali v *pianu nobile*.

Otroci iz Vrtca Koper in Vrtca Šmarje so ob pravljicah spoznavali muzejske zbirke, odkrivali staro meščansko kuhinjo, izdelovali dišeče okraske ter se kot pravi arheologi preizkusili v »izkopavanjih«.

Nekoč je v Kopru živel veliki, rdeči maček Barto, ki je zelo rad jedel fižol. Ne ribe, ne meso in niti mleko mu niso dišali. Njegov smrček je zavohal samo slastni vonj sveže kuhanega fižola, ki ga je njegova gospodična Anastazija kuhala vsako drugo soboto v mesecu.

»Mijawww, kako slastno diši!« se je oblizoval Barto, medtem ko je pozorno spremljal Anastazijo, ki je zvrhan lonc sveže kuhanega fižola položila na okensko polico, da bi se tako hitreje shladil.

»Mjajawsk, kako sem lačen!« se je Barto vrtel pod okensko polico, stražil lonc in neučakano mijavkal.

Zdelo se mu je, da so minila že stoletja, tako mu je krulilo v mjaww mačjem želodčku, a Anastazije ni bilo od nikoder, da bi lonc odnesla nazaj v kuhinjo, iz njega vzela žlico, dve, tri fižola in ga dala Bartu v mačjo skodelico.

»Verjetno je Anastazija pozabila na fižol,« je sklenil Barto.

»Si bom postregel pa sam! Samo kozici odstranim pokrovko in lahko se bom najedel fižola do sitega.« je na glas razmjavkal Barto. Skočil je na okensko polico poleg posode s fižolom in se začel vrteti okoli pokrovke.

*Po telefonu je prišla zgodbica o mačku Bartu in fižolu. Vsaka od treh telefonskih žic vodi do enega zapleta in zaključka zgodbe, ki jo boš napisal/-a ti. – No, kako se zgodba o Bartu in fižolu zaplete in konča? * Samanta Kobal*

Bartolomeo Gianelli

Ob 200. obletnici slikarjevega rojstva /
Nel bicentenario della nascita

3. 12. 2024 – 9. 2. 2025

Bartolomeo Gianelli je bil eden najpomembnejših slikarjev 19. stoletja, ki jih je imel Koper. Rodil se je pred 200 leti, leta 1824 kot sin kovača. Že kot otrok je rad risal in pokazal izjemen talent, zato mu je občina pomagala, da je lahko študiral slikarstvo na umetniški akademiji v Benetkah.

Gianelli je rad slikal razglede na mesto Koper ter njegove prebivalce, tako ugledne kot preproste. Poleg slikanja je bil tudi učitelj risanja in restavrator – popravljal je stare slike, ki so bile poškodovane. Rad je razmišljal o umetnosti in življenju ter svoje misli objavil v knjižici.

B. Gianelli

Umrl je leta 1894 v Kopru. Njegove slike, ki prikazujejo vsakdanje življenje v Kopru pred več kot 100 leti, so še danes pravi zaklad za mesto, nekatere od njih lahko občudujemo v muzeju. Gianelli nas uči, kako pomembno je opazovati lepoto okoli sebe in ohraniti spomine za prihodnost.

Gianelli se je posvetil tudi velikim slikam z verski mi motivi – naslikal je sv. Petra in Pavla za koprsko stolnico ter sv. Bonifacija za cerkev v Semedeli. Pred tabo je fotografija Gianellijeve velike oltarne slike **Sveta Elizabeta med kaznjenci**. Slika je prišla v muzej leta 1922, v letu 2024 je bila deležna konservatorsko-restavratorske obravnave in tudi prvič razstavljena.

Foto: Barbara Cosari-Hirič

Oglej si sliko in jo dobro razišči:

- 1 poišči predmete, s katerimi so nekoč kaznovali zapornike
- 2 preštej, koliko kaznjencev je okrog Svete Elizabete
- 3 poišči angela
- 4 poišči slikarjev podpis

Foto: Aleš Rosa

Slike Bartolomea Gianellija nam pripovedujejo zgodbe o življenju v Kopru druge polovice 19. stoletja: na svojih slikah je upodabljal utrinke mestnega življenja, mestne posebnosti, ribiče, otroke, perice, mestne ulice in trge, trgovanje, prihod parnika v pristanišče itd.

Na zgornji fotografiji je slika trga Brolo iz leta 1857.

Obišči trg Brolo, primerjaj sliko z današnjim izgledom, nato nariši prizor trga, kot ga vidiš danes.

Na Gortanovem trgu poišči hišo Bartolomea Gianellija. Ali se je hiša, v kateri je nekoč živel umetnik, skozi čas kaj spremenila?

Hiša B. Gianellija ►

Risava: G. de Franceschi; vir: G. Caprin, L'istria mobilissima, Trieste 1905–1907

Napovednik dogodkov

■ Slovenski kulturni praznik
8. februarja 2025

Vabimo vas v muzej na **dan**

odprtih vrat. Na ta dan

se boste lahko udeležili

delavnice za otroke o

Bartolomeu Gianelliju,

si **brezplačno** ogledali vse

muzejske

zbirke in občasne

razstave: palača

Belgramoni Tacco

(Kidričeva 19) in **Etno-**

loška zbirka (Gramscijev

trg 4–5). Še posebej vabimo

družine na samostojno raziskovanje

muzejskih zbirke in razstav. V palači

Belgramoni Tacco se boste lahko

podali na *Lov na zaklad*, na katerem

boste s pomočjo načrta muzeja (1 €)

raziskovali muzejske zbirke, se zabavali

in hkrati učili ob naših didaktičnih

kotičkih. Obiščite nas! *

■ Zimske počitniške delavnice

Od 25. do 28. 2. 2025

Lepo vabljeni, da se

nam pridružite na

zimskih počitniških

delavnicah v mu-

zeju! Skupaj bomo

ustvarjali, razis-

kovali, se zabavali in

tudi marsikaj **novoga naučili**. Pridite

po nepozabno doživetje, polno ve-

selja, novih prijateljstev in zanimivih

dogodivščin! Točne vsebine preverite

na naši spletni strani ali Facebook

profilu muzeja. * **Tjaša**

Scuola dell'infanzia "La Coccinella" di Pirano

- In volo da 40 anni

È stato questo lo slogan del 40° anniversario della Scuola dell'infanzia "La Coccinella" di Pirano. La celebrazione si è svolta all'Auditorio di Portorose il 27 novembre 2024, in una sala gremita di ospiti e genitori. I veri protagonisti della serata sono stati i bambini, che si sono presentati con canti, danze, filastrocche e brevi scenette, intrisi di messaggi e valori educativi, come ad esempio la coesione, la collaborazione, la gentilezza, la gratitudine...

Il programma della serata è stato allestito anche con gli inserti di videoclip, attraverso i quali i bambini hanno espresso le proprie visioni e i sinceri auguri alla loro scuola dell'infanzia. Ad esempio:

A conclusione della cerimonia non poteva mancare la torta, molto apprezzata dai bambini, rallegrando la loro festa.

In occasione della cerimonia è stata allestita anche la ricca mostra fotografica sulle proficue attività didattiche della scuola dell'infanzia nell'ultimo decennio.

Fin dal suo inizio la scuola dell'infanzia "La Coccinella" comprendeva quattro unità: Pirano, Strugnano, S. Lucia e Sicciole e sei sezioni operanti con circa un'ottantina di bambini frequentanti. Con il passare degli anni le sezioni si sono ampliate contandone oggi nove.

Chiara, 3 anni: **"Ti voglio bene."**

Eva, 5 anni: **"Sei molto, molto bello."**

Martin, 5 anni: **"Grazie perché hai comperato i giocattoli."**

Noah, 4 anni: **"Sei speciale."**

Urban, 5 anni: **"Io voglio dire - GRAZIE!"**

A rendere onore al solenne evento è stata anche la presenza delle ex direttrici dell'istituto e delle numerose autorità. Il programma culturale si è concluso con l'inno "Noi della Coccinella" cantato sia dai bambini dell'asilo sia dal pubblico presente in sala, grazie al testo che scorreva sul grande schermo.

Il picco delle iscrizioni fu raggiunto nell'anno 2017, con circa 160 bambini.

In occasione dell'anniversario, la scuola dell'infanzia saluta con orgoglio e rispetto i quarant'anni che si sta lasciando alle spalle, guardando fiduciosa verso il futuro, nella speranza che nell'anno avvenire si realizzi l'importante progetto inerente alla nuova costruzione della

Noi della Coccinella

*Vola vola coccinella
Vola vola sulla stella
lai lai la la la
Un sorriso vuole questi siamo noi,
abbraccio d'amore tutti amici tuoi*

*Vola vola vola coccinella
Vola vola vola sulla stella
Ridi ridi sempre così bella
Ridi ridi amica coccinella
Vola vola vola coccinella
Vola vola vola sulla stella
Ridi ridi sempre così bella
Ridi ridi amica coccinella*

Laaii laii laia la la la

*Giocando cresciamo sul prato
tra i fiori
insieme scopriamo il mondo
e i suoi colori*

la la la la la la

*Vola vola vola coccinella
Vola vola vola sulla stella
Ridi ridi sempre così bella
Ridi ridi amica coccinella
Vola vola vola coccinella
Vola vola vola sulla stella
Ridi ridi sempre così bella
Ridi ridi amica coccinella
Laii laii la la llaai*

Siamo noi della coccinella!

Inno della Scuola dell'infanzia "La Coccinella", che viene cantato di anno in anno dai bambini che la frequentano.

Momenti della celebrazione del 40° anniversario.

Foto: Archivio S.I. "La Coccinella"

Glasbena pravljica o Velikanih Istre z zavodom Škrateljč

Doživetje **Velikani Istre** poteka v Kubedu, začne pa se na parkirišču Kmetije Jakomin, Kubed 57 a. Več o pravljичno doživljajski poti si lahko preberete na spletnem mestu www.skrateljč.org/velikani-istre/

Knjižnica Koper je v okviru **Dneva slovenske izvirne slikanice** priredila dogodek za predšolske otroke v Centru mladih Koper. Na dogodek smo povabili otroke iz Vrtca Koper. Naše mlade bralce je v pravljичno glasbeni svet popeljal **Andrej Fon** s pravljico o **Velikanih Istre**. Pravljичno razposajen **Uroš Grilc** iz Zavoda Škrateljč, avtor pravljice **2 kozi in 3 istrske**, je otrokom predstavil pravljичno doživljajsko doživetje z velikani (vir: <https://www.skrateljč.org/velikani-istre/>).

Foto: arhiv Knjižnice Koper

Foto: arhiv Knjižnice Koper

Andrej Fon otrokom pripoveduje glasbeno pravljico o Velikanih Istre.

Dan slovenske izvirne slikanice praznujemo 22. oktobra

Slovenska izvirna slikanica je slikanica, ki jo je **napisal** slovenski pisatelj, napisala slovenska pisateljica, ilustriral slovenski ilustrator ali **ilustrirala** slovenska ilustratorka, **izdala** pa jo je slovenska založba.

22. oktobra se je pred 113 leti rodila slovenska pisateljica, pesnica in prevajalka **Kristina Brenk**. Bila je prva urednica Mladinske knjige. Zasnovala je knjižne zbirke za otroke Najdihojca, Čebelica in Zlata ptica. **Zaradi njene vsestranskosti ter izjemne ustvarjalnosti in prizadevnosti za razvoj slovenske mladinske literature je 22. oktober, njen rojstni dan, posvečen slovenski izvirni slikanici.**

(vir: <https://www.mladinska-knjiga.si/avtorji/kristina-brenkova/>).

Reši uganko

Zaprta molčim,
odprta učim,
razdajam skrivnost,
lepoto, modrost.

Kaj je to?

Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije vsako leto 22. oktobra podeljuje **nagrade za najlepše izvirne slovenske slikanice.**

Namen in poslanstvo nagrade je:

- * Spodbujanje nastanka izvirnih slovenskih slikanic.
- * Izoblikovanje vrednostnih kriterijev za pripravo in ocenjevanje slikanic.
- * Spodbujanje branja in bralnih navad.
- * Spodbujanje nakupovanja dobrih slikanic.

(vir: https://www.gzs.si/zbornica_knjiznih_zaloznikov_in_knjigotrzccev/vsebina/Arhiv/Izvirna-slovenska-slikanica-arhiv/).

Zbornica založnikov in knjigotržcev pri Gospodarski zbornici Slovenije je letošnja **nagrado Kristine Brenkove za izvirno slovensko slikanico** podelila knjigi **Protideževna juha** (KUD Sodobnost International) **Majde Koren**, z ilustracijami Primorke **Ane Maraž**, ki se je z njimi lani predstavila že s samostojno razstavo na bolonjskem knjižnem sejmu.

(vir: <https://primorske.svet24.si/kultura/protidezevna-juha-pasje-poletje-in-esej-de-montai>) *

Mariegole

Beseda **mariegola** izhaja iz latinske besede **matricula** oziroma **Madre Regola**, ki pomeni **matični pravilnik** ali **statut**. Take statute so sprejemala društva, združenja, verske in posvetne **bratovščine**. V njih so bile napisane obveznosti in pravice članov društva oziroma bratovščine. Običajno so bile v obliki

Bratovščine so skrbele za cerkve, v katerih so imele sedež, skrbele so za svoje člane, medsebojno so si pomagali. Najbogatejša bratovščina v Kopru je bila Bratovščina sv. Antona opata. Mariegole te bratovščine hrani Škofjski arhiv v Kopru in je **najstarejša ohranjena v Kopru**.

V mariegolah je opisano, zakaj je ustanovljena bratovščina, kako postaneš

V zaledju Kopra pa so bratovščine združevale družine, ki so prebivale v isti vasi, skrbele so za dobre odnose v vasi, obiskovanje maš, pomoč bolnim in revnim, skrbele so tudi za krasitev cerkvene oltarja ob praznikih in za procesije. * **Nada Čibej**

Spodaj levo Mariegola Bratovščine sv. Antona opata, spodaj Mariegola Bratovščine sv. Nazarija

Obkroži pravilen odgovor

1. Koper je imel 21 bratovščin v

- a) 14. stoletju
- b) 15. stoletju
- c) 16. stoletju
- č) 17. stoletju

2. Bratovščine so skrbele za

- a) telovadnice v mestu
- b) čiste ulice in plaže
- c) cerkev, oltar in praznovanja
- č) mestne restavracije

3. Medsebojno so člani bratovščine skrbeli za (izloči vsiljivce)

- a) pomoč bolnim in revnim
- b) novoletne okraske
- c) premoženje bratovščine
- č) maše, pogrebe in proslave
- e) zabavo otrok

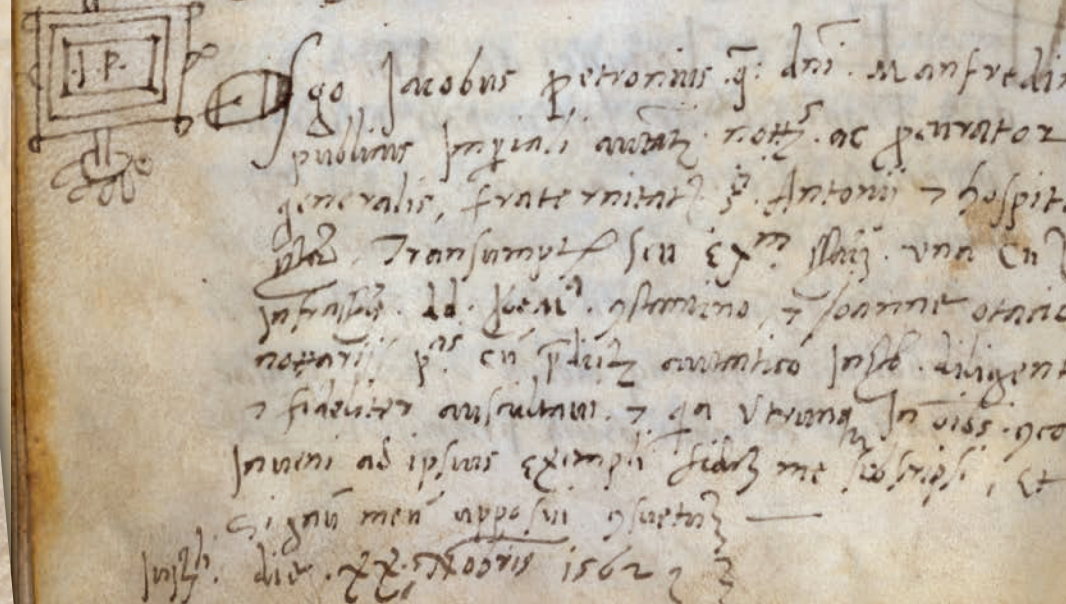
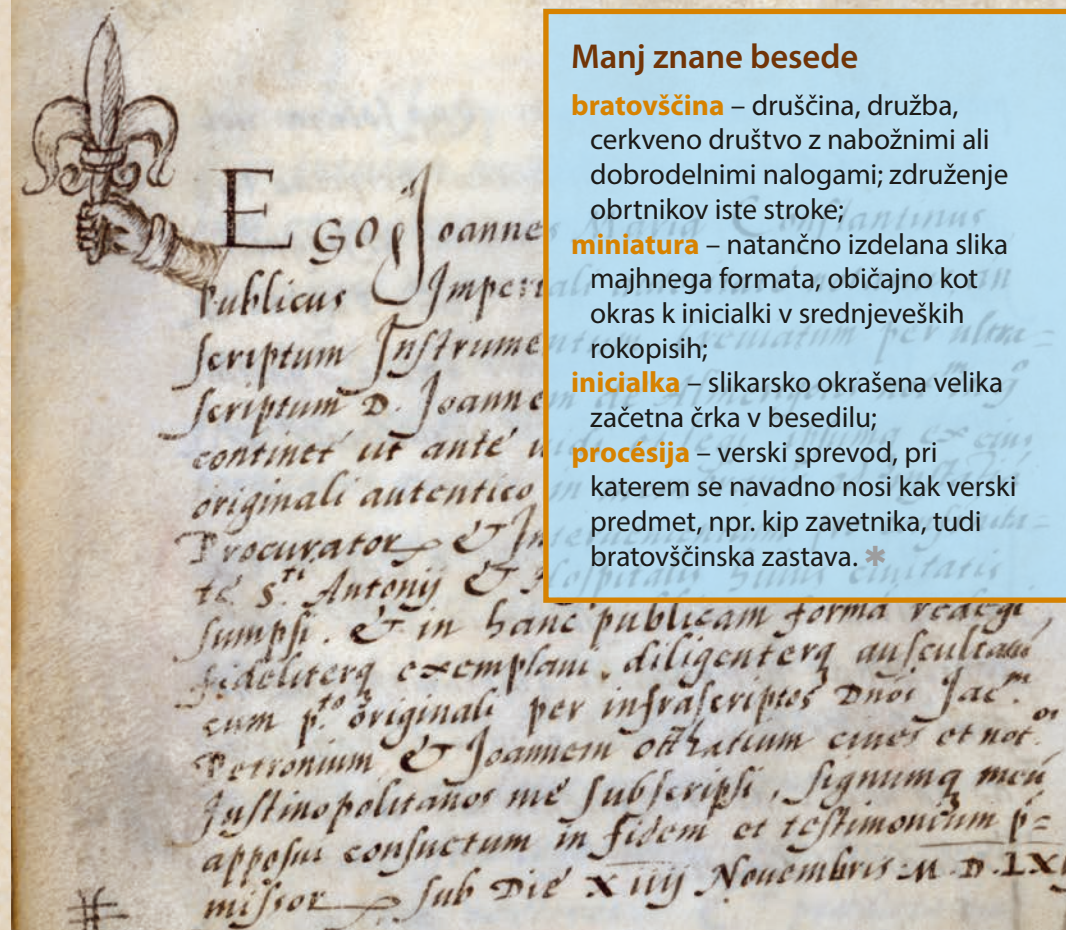
Kako bi poimenoval bratovščino tvojih prijateljev? Nariši zastavo vaše bratovščine in zaščitni znak.

Odgovori: 1. c; 2. c; 3. b, d, e.

Manj znane besede

- bratovščina** – družina, družba, cerkveno društvo z nabožnimi ali dobrodelnimi nalogami; združenje obrtnikov iste stroke;
- miniatura** – natančno izdelana slika majhnega formata, običajno kot okras k inicialki v srednjeveških rokopisih;
- inicialka** – slikarsko okrašena velika začetna črka v besedilu;
- procésija** – verski sprevod, pri katerem se navadno nosi kak verski predmet, npr. kip zavetnika, tudi bratovščinska zastava. *

knjige in nekatere zelo lepo poslikane in okrašene z **miniaturami** in **inicialkami**.

Leta 1580 je bilo v Kopru, ki je takrat imel 4 do 5 tisoč prebivalcev, 21 bratovščin in vsaka od njih je verjetno imela svojo mariegolo. Bratovščine so se med seboj razlikovale po statusu članov, po obrti, ki so jo člani opravljali.

Tako so v **Bratovščino sv. Zakramenta** bili združeni plemiči, v **Bratovščino sv. Antona opata** trgovci, v **Bratovščino Marije pri servitih** umetniki in pisatelji, v **Bratovščino sv. Nikolaja** mornarji, v **Bratovščino sv. Andreja** ribiči.

član, kako se upravlja premoženje bratovščine (zemljišča, stavbe), kako se pomaga bolnim in ubožnim članom, kako se skrbi za duhovno življenje članov, kdo vodi bratovščino.

Bratovščine so imele ob praznikih **procésijo** po mestu in vsaka je nosila svojo zastavo. Največji praznik, ko se je večina bratovščin udeležila procesije, je bil dan sv. Nazarija, 19. junija.

Desno in skrajno desno ter v ozadju Mariegole Bratovščine sv. Antona Koprškega

lato aconfesarli, et ricener il sacratissimo corpo de miser Jesu xpo, acio per simil bone opere dito amalato morendo habia uita eterna, et la Confraternita nostra abia a prosperare per la uenire sempre di ben in meglio

Leggi

Decbiarando che in caso ditto amalato fussi in tal necessita, chel non hauesse de poterli locorer, in qto caso uolemo alaude de miser Jesu xpo, deli beni dela Confraternita nostra, il dito sia aiutato per necessita uno nostro frate

Filmski kot: interaktivno učenje filmskega jezika

Podajmo se na filmsko raziskovalno pot malo drugače. Kaj nam **podobe** sporočajo o nas in o svetu okoli nas? Kako jih beremo? Jih sploh znamo brati? Na tej poti bomo vstopili v digitalni svet. Na računalniku bomo obiskali spletno stran **Filmski kot** www.thefilmcorner.eu, na kateri bomo z interaktivnimi vajami raziskovali, kako deluje filmski jezik – kakšna so njegova pravila, kako vplivajo na gledalca, kako lahko s temi orodji tudi mi ustvarjamo svoje zgodbe. V Zavodu Otok smo to **pionirsko filmsko-vzgojno spletno stran** namreč razvili kot partnerji istoimenskega mednarodnega projekta, namenjenega predvsem otrokom, mladim in učiteljem. Štirje "Studii" vam bodo s pomočjo vaj predstavili osnove **razmišljanja s filmskim jezikom**, osnove **filmskega ustvarjanja**, vsebine, povezane s **šolskimi predmeti** (film in propaganda v zgodovini, film in glasba, film in šport, umetnost) ter učne vsebine po ogledu **dveh celovečernih filmov**. Poglejmo nekaj vaj, ki jih lahko rešujemo tudi na straneh Svetilnika.

Studio 1: Kaj nam sporoča kader filma?

Primerjajte ti dve fotografiji iz dveh filmov in poiščite razlike ter podobnosti. Kaj vidite znotraj vsakega okvira? Pozorni

bodite na postavitve ljudi in predmetov, svetlobo, barve, razdalje med predmeti ali ljudmi, kaj je

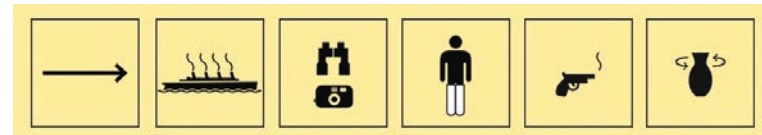

Ilustracija: Ana Cerar

znotraj in kaj zunaj okvirov itd.). Kakšne občutke vam vzbuja prva in kakšne druga podoba? Zaradi česa ju tako doživljate?

Studio 2: Ustvarite svojo zgodbo

Spletna stran nam je takole podala zaporedje med seboj nepovezanih slik. Združite jih v svojo vizualno zgodbo: kdo ali kaj so glavni liki, kje in kdaj se zgodba dogaja, kako se zaplete in kako razplete? Zapišite jo. Uporabiti morate vse ikone, lahko pa jih postavljate v poljubno zaporedje.

Studio 3: Z umetnostjo in podobami sobivamo vsak dan

V naših življenjih smo ves čas obkroženi s podobami, ki nam nekaj sporočajo, tudi, če tega ne opazimo. Zato se posvetimo osnovam. Naštejte, kje vsak dan vidimo podobe. Kakšne vrste podob pričakujemo, da bomo našli na vseh teh mestih? Pozorno si oglejte fotografije. Za vsako podobo zapišite, kje bi po vašem predvidevanju lahko nanjo naleteli. Razmislite, mor-da je to ulica, galerija, kino, internet ali pa plakat, revija, knjiga? Nato ob vsaki podobi zapišite, kateri elementi namigujejo na to, da jo boste tam zagledali.

Šole in učitelje (ter posameznike, ki jih zanima) **toplo vabimo, da se z učenci pridružite mednarodnemu projektu: pri uradnem uporabniškem testiranju spletne strani, ki bo potekala med januarjem in junijem 2025.**

Sodelovanje je brezplačno in preprosto, več informacij in prijave na ana.cerar@isolacinema.org ter na povezavi <https://www.isolacinema.org/sl/filmska-vzgoja/the-film-corner/>.

Filmski kot je mednarodni filmsko-vzgojni projekt, podpira ga podprogram EU *Ustvarjalna Evropa – MEDIA*, ter pod glavnim koordiniranjem *Fondazione Cineteca Italiana* iz Milana (Italija) združuje partnerje *Georgian National Film Center* (Gruzija), *University of Galway* (Irska), *Jugoslovenska kinoteka* (Srbija) in *Zavod Otok* (Slovenija). *

1: film *Bilo je nekoč na Divjem zahodu*, Sergio Leone, 1968 | 2: poslikava v Sikstinski kapeli, Michelangelo Buonarroti | 3: fotografija brez avtorja | 4: fotografija *Dež*, Michael Gaida | 5: film *Biti in imeti*, Nicolas Philibert, 2003 | 6: slika *Spalnica*, Pieter de Hooch, 1659

Ladjedelstvo

Ladjedelstvo je ena izmed najstarejših ter najpomembnejših tradicionalnih pomorskih obrti, saj je ravno graditev lesenih čolnov in ladij v vseh zgodovinskih obdobjih omogočala razvoj vseh drugih pomorskih gospodarskih dejavnosti.

Od prvih plovil, kot so bili splavi in drevaki, s katerimi so se ljudje najprej podajali na morje, do sodobnejših plovil so se način, tehnika in material za gradnjo ladij s stoletji bistveno spremenili.

Leta 2019 smo v Pomorskem muzeju gostili zanimivo razstavo o potopljeni ladji, ki so jo našli povsem blizu Piranskega zaliva, v Zambratiji. Raziskovalci so odkrili, da je potopljena ladja stara že vsaj 3000 let, posebna pa je bila tudi zato, ker so bili njeni deli povezani s šivanjem. Prav ste prebrali, to je bila šivana ladja. Za to tehniko ladjedelstva je značilno, da so najprej zgradili zunanji del trupa in šele na koncu vanjo postavili kobilico in rebra. Luknje, skozi katere so šivali z vrvmi rastlinskega izvora, so mašili z lesenimi žebli ali čepe. Špranje med platicami pa so mašili z letvicami. Vse skupaj so zatesnili s smolo.

Istega leta so v razstavišču Pomorskega muzeja Piran, v nekdanjem skladišču soli Monfort, ladjedelniški

mojstri zgradili kopijo tradicionalnega ribiškega plovila **Istriški topo**. Tehnika gradnje je bila

popolnoma drugačna kot pri šivani ladji. Ladji so najprej oblikovali trup z rebri ter drugimi notranjimi deli in ga nato prekriili s platicami. V ozke reže med posameznimi platicami so vstavili posebno predivo. Temu postopku pravimo "kalafitanje". S tem postopkom postane korito – trup plovila vodotesno, obenem pa predivo lesenim platicam omogoča prožnost, tako s tem med raztezanjem in krčenjem lesa ne pride do poškodb plovila. Posamezni deli plovila so spojeni tudi z žebli.

Ladjedelstvo sodi med najstarejše gospodarske panoge tudi na obali slovenske Istre. Prvi pisani viri, ki omenjajo ladjedelnico v Piranu, so iz leta 1322. Omenjeni so v statutu mesta Piran.

V 19. stoletju so v Piranu imeli tri ladjedelnice. Tu so ladjedelniški mojstri gradili in popravljali lesene ladje; od manjših ribiških čolnov pa do večjih tovornih in ribiških ladij. Sredi 19. stoletja

so ladjedelnice preselili na Bernardin pri Portorožu, kjer so ena ob drugi delovale tri ladjedelnice: **Cantiere navale di Francesco Apollonio**, **Cantiere Navale San Giusto di Luigi Pertot** in **Cantiere Navale Dapretto**. Več ladjedelnic je bilo v 19. in 20. stoletju tudi v Kopru, delovanje zadnje, imenovane **I.S.T.R.I.A.**, je prekinila druga svetovna vojna.

Leta 1951 so se tri ladjedelnice na Bernardinu preoblikovale v eno, ki je

pod različnimi imeni delovala do leta 1974, ko se je z imenom **Ladjedelnica »2. oktober«** preselila v Izolo. Ladjedelnica danes deluje le v majhnem obsegu. V spomin nanjo je v Izoli postavljen ladijski vijak, ki je posvečen vsem, ki so prispevali k razvoju slovenske pomorske tradicije.

Več o ladjedelstvu lahko izveš v zbirki o tradicionalnem ladjedelstvu, ki je postavljena v nekdanjem skladišču soli Monfort v Portorožu. Obišči nas!

V abecedni mreži najdi besede, ki so povezane z ladjedelstvom, in jih prečrtaj. Črke, ki ostanejo neprečrtane, po vrsti prepisi na črtice pod mrežo in izvedel/-a boš še eno zanimivost.

LADJEDELNICA | LADJEDELEC | GRADNJA | LES | KOVINA | TOPO | ŠIVANA LADJA | CANTIERE | PIRAN | BERNARDIN | IZOLA | TRUP | PLATICE | SAN GIUSTO | STATUT | ČOLN

L	A	D	J	E	D	E	L	N	I	C	A	Š
S	M	P	L	A	T	I	C	E	A	N	J	I
A	Š	T	I	M	S	T	A	T	U	T	L	V
N	G	R	A	D	N	J	A	A	I	D	J	A
G	E	U	Č	O	L	N	D	E	Z	L	N	N
I	L	P	I	C	A	T	O	P	O	M	P	A
U	E	L	A	D	J	E	D	E	L	E	C	L
S	S	R	A	V	I	P	I	R	A	N	M	A
T	K	O	V	I	N	A	O	T	U	D	I	D
O	B	E	R	N	A	R	D	I	N	Š	K	J
V	E	C	A	N	T	I	E	R	E	R	I	A

Rešitev: Manjšim ladjedelnicam pravimo tudi škevri.

Inštitut za filozofske in religijske študije ZRS Koper Filozofija in mi

Si kdaj zaprl/-a oči in si zamislil/-a, da lebdiš, visoko in vedno višje, vse do mesta, s katerega opazuješ svet daleč naokrog. Čeprav z višine ne opaziš vseh podrobnosti, te presune, kako širen in vendar celovit je svet pod tabo, in obenem, kako majhen je košček veselja, ki ga lahko zajameš s pogledom.

Toda niso le širjave Zemlje, globine oceanov in neznansko veselje tiste, ki nas strašijo in vendar vabijo k odkrivanju. Med odraščanjem spoznavаш, kako veliko nam je še neznanega tudi o nas samih – in, kot se ti kmalu razkrije, o tem zelo malo vedo tudi odrasli.

Pri **mednarodnem projektu Sophie**, pri katerem so sodelovali slovenski (med njimi tudi člani Inštituta za filozofske in religijske študije), severnomakedonski in grški partnerji, smo iskali načine, kako bi ti kar najbolj razumljivo in sodobno približali filozofijo ter ti pokazali, da zna biti kritična misel prav ne- navadna in vznemirljiva. V ta namen podajamo primer gradiva, ki so ga kot didaktični učni material pripravili raziskovalci pri projektu.

Didaktična zgodba: Zofika in ta čudna vprašanja

Zofika je bila presenečena nad tem, koliko odrasli vedo. Ure in ure bi lahko poslušala dedka, ki ji je pripovedoval zgodbe o preteklosti, očeta, ki razpravlja o veselju, in teto, ki razlaga računalniške programe. Presenečena je bila, ko je kdo znal povedati, s koliko vojaki in sloni je Hanibal prečkal Alpe ali ko je kdo znal ustvariti kodo v katerem od programskih jezikov. Najraje pa je poslušala o planetih. Skupaj z očetom sta izdelala lasten model osončja, lani pa sta si v Zagrebu ogledala instalacijo *Prizemljeno osončje* in se potepala po vseh desetih ulicah, kjer so bili Sonce, osem planetov in pritlikavi planet Pluton. Nebesna telesa so bila postavljena tako, da so bile velikosti njihovih modelov in medsebojne razdalje sorazmerne resničnim. Neverjetno zanimivo je bilo videti, koliko časa sta potrebovala, da sta potovala od središča mesta, kjer je bilo Sonce, do mesta, kjer je bil Neptun. Poleg tega je bil Neptun le malo večji od teniške žogice, medtem ko je bilo Sonce skoraj dvakrat večje od nje. Zofika je kar naprej spraševala o vsem, kar ji je

padlo na pamet, in ko kdo ni poznal odgovora, je le-tega včasih skrivaj poiskal v kakšni spletni enciklopediji. Zofika je to vedela, vendar ni želela, da bi kdo to opazil. Povsem normalno je, da ne more vsakdo vedeti, da imajo gosenice 12 oči ali da je paradiznik sadje in ne zelenjava.

Kljub temu je deklica opazila, da je včasih postavljala vprašanja, zaradi katerih so bili ljudje zmedeni in tihi, ali so odgovarjali različno ali, kar je še bolj presenetljivo, pa le z ne vem.

Kako lahko nekdo nečesa ne ve, se odgovora ne da poiskati?

Ali ni vse na voljo na svetovnem spletu? Zofika je ugotovila, da obstaja posebna vrsta vprašanj, ki jih je poimenovala »čudna« vprašanja. Enkrat je na primer vprašala, koliko je ura, in vsi

doma so kot bi mignil odgovorili 15.30; ko pa je še vprašala, **kaj pa pravzaprav je čas**, pa so bili vsi vidno zmedeni. Nekdo je rekel: »No, čas je tisto, kar meri ura.« Spet nekdo drug je dodal: »To, kar mine med zajtrkom in kosilom« (bil je čas kosila, njen brat Štefi pa je vse meril s hrano in časom za redne obroke). Nato je nekdo v šali zavpil še: »Čas je denar«. Morala je priznati, da ne gre za prav preprosto vprašanje, in tudi sama

se je spraševala, ali čas vsem teče enako, ali posameznemu človeku teče drugače v različnih situacijah. Zagotovo včeraj, ko je bila pri zobozdravniku, čas ni tekel enako, kot takrat, ko se je igrala z novim hišnim ljubljencem, ljubkim muckom. In vendar je ura v obeh primerih kazala 30 minut.

Joj, kako se je razveselila mucka! Ves čas je prosila svoje starše, naj ji ga dovolijo imeti, da bo skrbel za njo, ga crkljala ter se igra z njim. Zelo rada je imela majhne mucke. Včasih so bili radovedni, nepredvidljivi, zabavni in spet drugič neverjetno leni, prav tako kot ona sama. Toda, ko je razmišljala o mačkah

in muckih, si je kar naprej postavljala takšna »čudna« vprašanja. Na primer, **ali mucki vedo, da so mucki?** Sprva je bila prepričana, da vedo. Ko je svojo mucko klicala, je ta vedela, da jo kliče, vedela je celo, da jo kliče ona in ne kdo drug. Vendar si je deklica kasneje začela odgovarjati drugače, še posebej, ko je opazila, da je njen muček, ko je videl svoj odsev v ogledalu, mislil, da je obrnjen proti drugemu mucku. Celó poskušal se ga je dotakniti s svojo tačko. Tako se je Zofika odločila, da se bo pogovorila z mamo in preverila, kaj o tem meni ona. Ko pa je stopila v kuhinjo, se je nenadoma znašla sredi večne razprave o tem, katero sliko je najbolje kupiti in katera je najbolj ustrezna za njihovo dnevno sobo. Pa vendar, **ali bi res lahko kdo vedel ali povedal, katera slika je najlepša?**

Pri projektu smo razvili tudi družabno igro, ki smo jo poimenovali

Družabna igra

Kdo sem jaz in kdo si ti,

pri kateri učenci ob premikanju figuric po igralnem polju s pomočjo frnikole odgovarjajo na vprašanja s filozofsko vsebino

oziroma na vprašanja, s katerimi odkrivamo stvari, ki nam niso jasne na prvi pogled. Podajamo primere vprašanj, ki si jih lahko postavljaš sam/-a, še boljše pa je to početi v dobri družbi.

- Ali obstaja možnost, da postaneš nekdo ali nekaj drugega? Kdaj/ v katerem primeru/okoljih? • Ali naš zunanji videz vpliva na to, kdo smo? • Ali bi bil/-a ti še vedno ti, če bi imel/-a drugačno ime? Bi bil/-a, če bi spremenil/-a svoje ime, nekdo drug? • Ali je to, kdo si, odvisno od tebe ali okolja? • Ali si lahko sam/-a izbereš, kdo si? • Ali to, kako smo oblečeni, določa, kdo smo? • Ali si kdaj želiš biti komu podoben/-na? Komu na primer? Ali se moramo truditi biti podobni drugim ali je prav, da smo to, kar smo? • Ali bi bil/-a ti še vedno ti, če bi govoril/-a kakšen drug jezik in ne denimo slovenskega? • Kaj je tisto, zaradi česar si ti ti? • Ali je biti podoben nekemu isto kot biti on/ona?

Več o igri in projektu nasploh najdete na spletni strani: <https://projectsophie.eu/sl/>

* Glavni avtorici igralnega koncepta in vprašanj: Maja Vačun in Nina Ravnik Palka

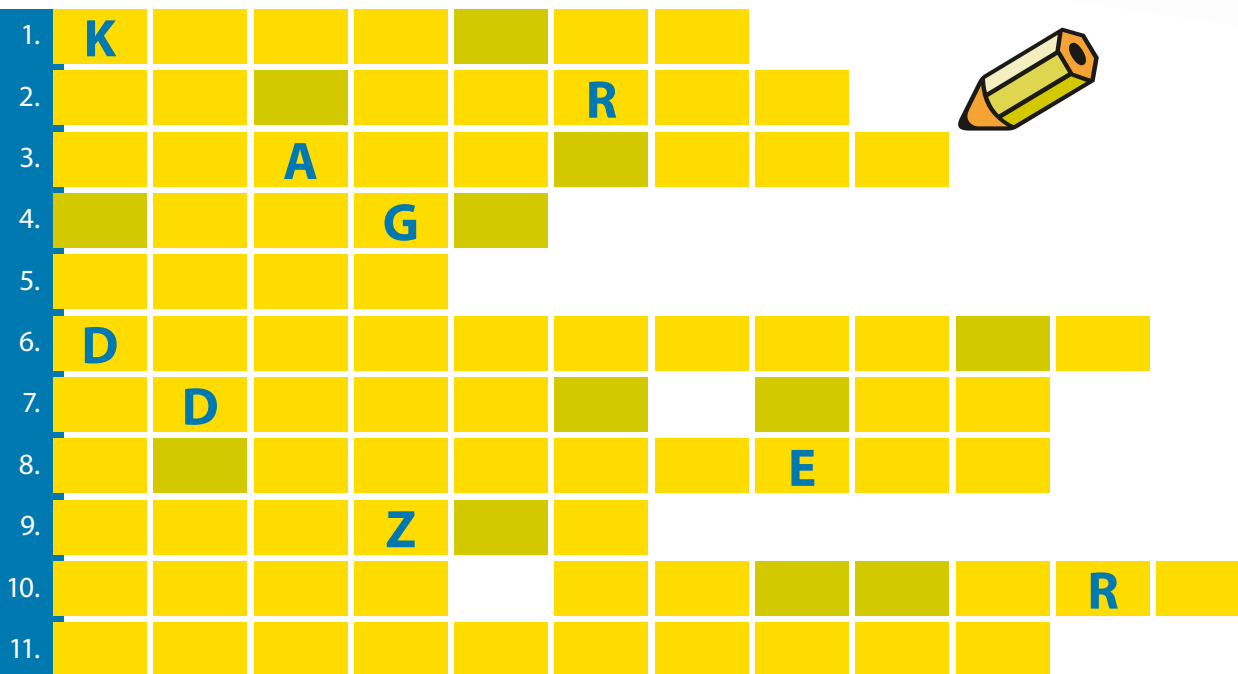
Razpravlajmo!

- Si bil/-a kdaj presenečen/-a nad čim, kar so vedeli odrasli? Opiši!
- Se ti je kdaj zgodilo, da odrasel človek ni znal odgovoriti na kakšno tvoje vprašanje? Za katero vprašanje je šlo?
 - Ali obstaja vprašanje, katerega odgovor te resnično zanima, vendar ga ni mogoče najti na svetovnem spletu? Kakšno je to vprašanje?
 - Se ti zdi, da je Zofikino vprašanje, »ali se mucke za-vedajo, da so mucke?«, čudno vprašanje? Zakaj?

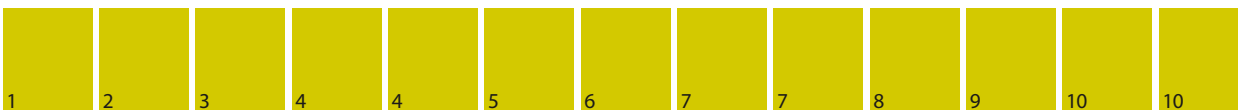
* Napisala Jasmina Popovska, prevod Gašper Pirc

Januarska križakraženka

- Oblačila, ki jih igralci/-ke nosijo na odru.
- Oseba, ki skrbi za videz igralcev v predstavi.
- Sodelavec režiserja pri pripravi gledališkega besedila.
- Igralec/-ka v predstavi igra ...?
- Prostor v gledališču, kjer poteka predstava.
- Napotki avtorja besedila, ki so namenjeni režiserju, igralcem, dramaturgu, kostumografu, scenografu ...
- Gledališko predstavo osvetljuje ... ?
- Oseba, ki vodi in usmerja gledališko predstavo.
- Osnovna enota, iz katere je sestavljeno dramsko besedilo?
- Označuje začetek gledališke ali plesne ali operne predstave? (Ne vedno.)
- Stavba, v kateri se gledalci zberejo, da si ogledajo gledališko predstavo.

Rešitev križanke

* Samanta

Pravilni odgovori: 1 – KOSTUMI, 2 – MASKERKA, 3 – DRAMATURG, 4 – VLOGO, 5 – ODER, 6 – DIDASKALIFE, 7 – ODRSKA LUČ, 8 – INSPICIENT, 9 – PRIZOR, 10 – DIVG ZASTORA, 11 – GLEDALIŠČE

otok

Svetilnik / Kulturni občasniki za mlade zanesenjake / Letnik XVIII, številka 2 / Izdajajo: Gledališče Koper, za izdajatelja Katja Pegan; Pokrajinski muzej Koper, za izdajatelja Marko Bonin; Comunità Autogestita Costiera della Nazionalità Italiana di Capodistria, za izdajatelja Alberto Scheriani; Osrednja knjižnica Srečka Vilharja Koper, za izdajatelja Luana Malec; Pokrajinski arhiv Koper, za izdajatelja mag. Nada Čibej; Otok – zavod za razvijanje filmske kulture, za izdajatelja Lorena Pavlič; Pomorski muzej – Museo del mare »Sergej Mašera« Piran - Pirano, za izdajatelja Franco Juri; Znanstveno-raziskovalno središče Koper, za izdajatelja prof. dr. Rado Pišot / Uredniški odbor: Samanta Kobal (urednica /Gajbla/; info@gledalisce-koper.si), Tjaša Miklavčič (tjasa.miklavcic@pokrajinski-muzejkoper.si), Roberta Vincoletto (info@centrocombi.eu), Tina Skrokov (tina.skrokov@kp.sik.si), Nada Čibej (nada.cibej@arhiv-koper.si), Lorena Pavlič (lorena.pavlic@solacinema.org), Veronika Bjelica (veronika.bjelica@guest.arnes.si), Alenka Obid (alenka.obid@zrs-kp.si) / Lektorica slovenskega jezika Alenka Juvan / ISSN C506–158X / Tisk Tiskarna Vek Koper / Naklada 2.750 / Koper, januar 2025 /